

**Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl 2016 m. metinės augimo apžvalgos
(COM(2015) 690 final)**

**ir Bendros užimtumo ataskaitos projekto, pridedamo prie Komisijos komunikato „2016 m. metinė
augimo apžvalga“**

(COM(2015) 700 final)

(2016/C 133/08)

Pranešėjas: Juan MENDOZA CASTRO

Europos Komisija, vadovaudamasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 304 straipsniu, 2015 m. gruodžio 22 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

2016 m. metinės augimo apžvalgos ir Bendros užimtumo ataskaitos projekto, pridedamo prie Komisijos komunikato „2016 m. metinė augimo apžvalga“

(COM(2015) 690 final, COM(2015) 700 final).

Pagal Darbo tvarkos taisyklių 19 straipsnį įsteigtas pakomitetas dėl 2016 metinės augimo apžvalgos, kuris buvo atsakingas už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2016 m. sausio 12 d. priėmė savo nuomonę.

514-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2016 m. vasario 17–18 d. (vasario 17 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 139 nariams balsavus už, 8 – prieš ir 11 susilaikius.

1. Išvados ir pasiūlymai

1.1. **Nedarbo lygis vis dar aukštas.** Praėjus septyneriems metams nuo krizės pradžios, Komitetas reiškia susirūpinimą dėl aukšto nedarbo lygio, ypač kai kuriose valstybėse narėse. Be to, nustatytas aukštas jaunimo nedarbo lygis, yra daug nesimokančių ir nedirbančių jaunuolių (angl. NEET) bei ilgalaikių bedarbių.

1.2. **2016 m. metinėje augimo apžvalgoje** (MAA) pateikiama daugiau analizės, socialinio pobūdžio tikslų ir uždavinių, tačiau tam, kad šis naujas požiūris būtų veiksmingas, jo nereikėtų grįsti pakartojant ankstesnių metų politines rekomendacijas. Siekiant šalinti ekonomikos ir užimtumo stagnaciją, reikia ne tik skatinti privačias investicijas, kaip nurodo Komisija, bet ir didinti vidinę paklausą bei pritraukti didelių viešųjų investicijų.

1.3. **Europos semestras.** EESRK palankiai vertina sprendimą aktyviau siekti strategijos „Europa 2020“ tikslų ir išskirti du etapus – Europos ir nacionalinį, nes taip geriau apibrėžiamos atsakomybės sritys įgyvendinant nustatytus tikslus. Be to, labai svarbu užtikrinti didesnę Europos valdymo politikos ir strategijos „Europa 2020“ tikslų suderinamumą.

1.4. Europos semestre reikėtų atsižvelgti į 17 darnaus vystymosi tikslų (DVT), numatytų Jungtinių Tautų 2030 m. darnaus vystymosi strategijoje, pasiekimą.

1.5. **Ekonomika.** Europos Sąjungos ekonomika iš lėto atsigauja, nors palankų poveikį jai daro laikini teigiami veiksniai. Rekordiška aukšta euro zonos eksporto perteklius, be kita ko, yra euro nuvertėjimo padarinys. Kartu vidaus santaupų perviršis investicijų atžvilgiu atspindi vis dėlto kylančias abejones dėl ekonomikos atsigavimo ir augimo.

1.6. Investicijoms **itin sumažėjus**, Ekonomikos ir finansų reikalų taryba (*Ecofin*) nurodė, kad iškilo neatidėliotinas poreikis pagerinti bendrą investicijų aplinką, siekiant paremti ekonomikos atsigavimą ir padidinti našumą bei augimo potencialą. EESRK savo ruožtu mano, kad reikia perorientuoti vadinamąją griežto taupymo politiką siekiant ją labiau priderinti prie augimo politikos ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Ekonomikos ir finansų reikalų taryba, 2016 m. sausio 15 d.

1.7. Kadangi yra daug **žmonių, kuriems gresia skurdas arba atskirtis**, kyla abejonių dėl vieno iš pagrindinių strategijos „Europa 2020“ tikslų įgyvendinimo.

1.8. Atsižvelgdamas į didelį atvykstančių prieglobsčio prašytojų ir pabėgėlių skaičių, EESRK siūlo priemones, grindžiamas bendrais veiksmais ir solidarumu, pagarba vertybėms ir tarptautinės teisės laikymusi, vienodo vertinimo principu ir nuostata, kad gyvybės vertė didesnė už bet kokią požiūrį, kuriuo iš esmės grindžiama saugumo politika. Be to, EESRK patvirtina, kad Šengeno susitarimas yra vienas iš pagrindinių ES struktūros ramsčių.

2. EESRK rekomendacijos

2.1. 2016 m. MAA ypač pabrėžiama **investicijų į užimtumą ir socialinę politiką** svarba, kaip siūlė EESRK, ir šiuo tikslu Komisija turi laikytis plataus masto požiūrio.

2.2. 2016 m. MAA turi būti labiau akcentuojama, kad reikia **stiprinti valdymą** siekiant veiksmingai įgyvendinti esminę Europos politiką rinkų integracijos ir ekonomikos modernizavimo srityse, šiuo požiūriu pabrėžiant ES ekonomikos valdymo dokumentų rinkinį. Pasitelkus veiksmingas nacionalines valdymo struktūras turi būti didinamas pasitikėjimas, atkuriamos būtinos fiskalinės atsargos ir vengiama prociklinės fiskalinės politikos.

2.3. Būtina gerinti investicijų ir vystymosi strategijų **sinergiją** valstybių narių ir Sąjungos ekonomikoje.

2.4. EESRK mano, kad, atsižvelgiant į politinius prioritetus, pastangos visų pirma sutelkiamos dviejose srityse: **investicijų ir užimtumo**.

2.5. **Daugiametės finansinės programos ir Europos infrastruktūros tinklų** priemonės yra būtinos kovojant su krize ir toliau užtikrinant augimą. EESRK džiaugiasi gera **Investicijų plano Europai** pradžia ir šiuo klausimu siūlė pritraukti daugiau institucinių investuotojų ir atskleisti daugiau finansavimo galimybių.

2.6. Reikia imtis neatidėliotinų veiksmų, kuriais siekiama spręsti **ilgalaikio nedarbo** (sudarancio 50 % viso nedarbo lygio) ir jaunimo nedarbo problemą. Be to, Komisija turi pateikti bendrąją strategiją dėl **lyčių lygybės** darbo rinkoje.

2.7. Investicijos, skirtos pereiti prie kitų energijos išteklių (**Paryžiaus susitarimas**), turi būti panaudojamos darbo vietoms kurti ir ekonominiam vystymui skatinti.

2.8. EESRK ragina labiau koordinuoti veiksmus siekiant kovoti su **agresyviu mokesčių planavimu, sukčiavimu ir mokesčių slėpimu**.

2.9. EESRK ragina **visapusiškai įtraukti socialinius partnerius ir kitas pilietinei visuomenei atstovaujančias organizacijas** į socialinę politiką ir nacionalinių reformų planus, pavyzdžiui, pasitelkiant nacionalines ekonomikos ir socialinių reikalų tarybas ir panašias organizacijas. Dėl Komisijos pasiūlymo dėl nacionalinių konkurencingumo valdybų įsteigimo euro zonoje EESRK 2016 m. kovo mėn. priims atskirą nuomonę. Bet kuriuo atveju jų veikla turi būti visiškai suderinama su laisvomis kolektyvinėmis derybomis ir socialinių partnerių dalyvavimo bei dialogo mechanizmais, taikomais kiekvienoje valstybėje narėje.

2.10. **Demokratinis teisėtumas**. Susidūrus su demokratijos stoka būtina įtvirtinti socialinio teisingumo principus, kuriais grindžiama Europos Sąjungos struktūra, ir stiprinti socialinę Europą, kurioje kovojama su socialine atskirtimi ir išlaikomas solidarumas.

3. Įvadas

3.1. Pagal 2016 m. MAA:

— Europos Sąjungos ekonomika iš lėto atsigauna, nors palankų poveikį jai daro laikini teigiami veiksniai, kaip antai mažos naftos kainos, palyginti žemas euro kursas ir palanki pinigų politika,

- todėl politikos priemonėmis turėtų būti siekiama stiprinti ekonomikos atsigavimą ir skatinama lygiuotis į geriausių rezultatų pasiekusias šalis,
- numatomas laipsniškas veiklos tempo spartėjimas,
- ekonominės veiklos rezultatai, socialinės sąlygos ir įgyvendinamų reformų tempas ES išlieka nevienodi.

3.2. Išlaikomi ankstesni politiniai prioritetai, kuriais siekiama sukurti pagrindą pusiausvyrai tarp struktūrinių pokyčių, valstybių biudžetų užtikrintumo ir investicijų. 2016 m. MAA pateikta daugiau konkrečių pastabų, susijusių, be kita ko, su darbo rinka, nedeklaruojamu darbu, integracija į darbo rinką, lyčių nelygybe ir jaunimo užimtumu.

3.3. Teigiama, kad norint užtikrinti sparčias bei kokybiškas paslaugas įmonėms ir piliečiams būtinas šiuolaikiškas ir veiksmingas viešasis administravimas.

3.4. Be to, būtina didinti valstybių narių teisingumo sistemų kokybę, nepriklausomumą ir veiksmingumą, nes jos yra būtina sąlyga, siekiant sukurti investicijoms ir verslui palankią aplinką.

3.5. Kaip pagrindines **Bendros užimtumo ataskaitos projekto** išvadas galima išskirti didelius skirtumus tarp valstybių narių ir lėtą socialinės padėties ir užimtumo gerinimą. Kitos išvados:

- reikia tęsti darbo rinkų reformas,
- mokesčių sistemos turi būti palankesnės darbo vietų kūrimui,
- investicijomis į žmogiškąjį kapitalą, pasitelkus švietimą ir mokymą, daugiausia dėmesio skirta jauniems žmonėms,
- toliau mažėjo darbo užmokestis ir
- dedamos pastangos remti jaunimo užimtumą ir spręsti problemas, susijusias su dideliu nesimokančių ir nedirbančių jaunuolių (angl. NEET) skaičiumi.

4. Nedarbo lygis vis dar aukštas

4.1. Praėjus septyneriems metams po krizės pradžios EESRK vėl išreiškia susirūpinimą dėl padidėjusio nedarbo, kuris daro ypač didelį poveikį tam tikroms euro zonos valstybėms narėms. 22,5 mln. žmonių ES yra bedarbiai (17,2 mln. euro zonoje) ir per kitus dvejus metus nenumatoma didelio pagerėjimo šioje srityje. Tokia padėtis ne tik sukelia socialinių ir ekonominių pasekmių, bet ir prisideda prie kitų veiksmų, kurie didina piliečių nepasitenkinimą Europos projektu.

4.2. 2016 m. MAA yra daugiau analizės, socialinio pobūdžio tikslų ir uždavinių. Siekiant, kad šis naujas požiūris būtų veiksmingas, o ne tik retorinis, jo nereikėtų grįsti pakartojant ankstesnių metų politines rekomendacijas – iš esmės dėl struktūrinių reformų darbo rinkoje, – bet pasiūlyti realias koordinuotas paskatas augimui ir užimtumui skatinti.

4.3. 2016 m. MAA ypač pabrėžiama **investicijų į užimtumą ir socialinę politiką svarba**, kaip siūlė EESRK, ir šiuo tikslu Komisija turi laikytis plataus masto požiūrio.

4.4. Reikia ne tik geriau išnaudoti privačias investicijas, kurios yra Komisijos pasiūlymo pagrindas, bet, siekiant kovoti su ekonomikos ir užimtumo stagnacija, taip pat skatinti dideles viešąsias investicijas.

5. Europos semestras. Valdymo stiprinimas

5.1. 2016 m. MAA turėtų būti pabrėžiama, kad reikia stiprinti valdymą siekiant veiksmingai įgyvendinti esminę Europos politiką rinkų integracijos ir ekonomikos modernizavimo srityse.

5.2. Europos semestre daug dėmesio taip pat turėtų būti skiriama 2015 m. spalio mėn. peržiūrėto ekonomikos valdymo dokumentų rinkinio tobulinimui. Pasitelkus veiksmingas nacionalines valdymo struktūras turi būti didinamas pasitikėjimas, atkuriamos būtinos fiskalinės atsargos ir vengiama prociklinės fiskalinės politikos ⁽²⁾. Prie šių tikslų įgyvendinimo turi būti prisidedama ES finansinėmis priemonėmis ir nacionaliniais biudžetais.

5.3. EESRK teigiamai vertina sprendimą per Europos semestrą aktyviau stebėti pažangą siekiant strategijos „Europa 2020“ tikslų, kaip siūlė penki pirmininkai ⁽³⁾. Ne tik pagerinamas esamos strategijos įgyvendinimas ir stebėsena, bet ir pranešama apie procesą, skirtą ilgalaikiai vizijai, kurios įgyvendinimas apims gerokai ilgesnį laikotarpį negu iki 2020 m., parengti, taip pat atsižvelgiant į naujus 2030 m. darnaus vystymosi tikslus (DVT), dėl kurių susitarė Jungtinės Tautos. Komitetas palankiai vertina šią planuojamą iniciatyvą, nes ji sustiprina jo nuomonę, kad ES turės savo planavimo laikotarpį pratęsti bent iki 2030 m., kad būtų įgyvendinti DVT priimant integruotą strategiją, kuria siekiama tvarios Europos globalizuotame pasaulyje.

5.4. Europos semestro suskirstymas į du etapus, t. y. Europos (nuo lapkričio iki vasario mėn.) ir nacionalinį (nuo vasario iki birželio mėn.), geriau apibrėžia atsakomybės sritis ir leidžia nuodugniai konsultuotis su socialiniais partneriais dėl reformos procesų Europoje.

6. Ekonomikos raida

6.1. 2015 m. Europos Sąjungoje užfiksuotas 1,9 % realusis BVP augimas ir numatoma, kad 2016 m. jis bus 2 %, o 2017 m. – 2,1 proc. ⁽⁴⁾, tačiau įvairiose valstybėse narėse šie rodikliai labai skiriasi.

6.2. EESRK atkreipia dėmesį į tai, kad eksportas – BVP pertekliui euro zonoje siekiant rekordinį 3,5 % lygį (28 ES valstybėse narėse BVP siekė 1,9 %) – tapo ekonomikos atsigavimo varomąja jėga. Suvestiniu lygmeniu einamosios sąskaitos perteklius euro zonoje yra vienas didžiausių pasaulyje ir prognozuojama, kad 2015 m. jis dar augs. Nors dėl sumažėjusių pagrindinių produktų kainų ir euro kurso nuvertėjimo pagerėjo prekybos balansas, perteklių daugiausia galima paaiškinti tuo, kad euro zonoje esama vidaus santaupų perviršio investicijų atžvilgiu ⁽⁵⁾. Tai atspindi vis dėlto kylančias abejones dėl ekonomikos atsigavimo ir augimo.

6.3. Darbo užmokesčio mažinimas, naftos kainos smukimas, mažos palūkanų normos ir valiutų kursų pokyčiai skatina Europos ekonomikos konkurencingumą. Ekonomikos atsigavimui kaskart vis didesnės įtakos turi vidaus paklausa, tačiau jai daro poveikį biudžeto apribojimai, didelis užimtumo laikinumas, darbo užmokesčio apribojimai ir nepakankamos skolinimosi galimybės šeimoms ir įmonėms, ypač MVĮ.

7. Pastabos dėl Bendros užimtumo ataskaitos projekto

7.1. Bendros užimtumo ataskaitos projekte nurodoma, kad reformomis buvo sutvirtinti darbo užmokesčio nustatymo mechanizmai, kad būtų skatinama derinti **darbo užmokesčio** raidą su našumu, ir jomis taip pat siekta paremti namų ūkių disponuojamąsias pajamas, itin daug dėmesio skiriant **minimaliam darbo užmokesčiui**. Tačiau EESRK įspėja, kad 2008–2015 m. darbo užmokesčio augimas buvo mažesnis nei našumas bent aštuoniolikoje valstybių narių ⁽⁶⁾.

⁽²⁾ Žr. 1 išnašą.

⁽³⁾ „Europos ekonominės ir pinigų sąjungos sukūrimas“, 2015 m. birželio 22 d. Taip pat žr. „Tolesni ekonominės ir pinigų sąjungos kūrimo žingsniai“, COM(2015) 600 *final*.

⁽⁴⁾ 2015 m. rudens prognozė.

⁽⁵⁾ 2016 m. įspėjimo mechanizmo ataskaita, COM(2015) 691 *final*.

⁽⁶⁾ Žr. https://www.etuc.org/sites/www.etuc.org/files/document/files/08-en_ags2015_annex_3_-_wages_as_an_engine_of_growth.pdf

7.2. 2014 m. kelete euro zonos šalių, kurioms krizė padarė itin didelį poveikį, nustatytas **vienetui tenkančių darbo sąnaudų** mažėjimas. Be to, šalyse, kurių darbo rinkos padėtis gerėja, dirbtos valandos pradėjo daryti teigiamą poveikį vienetui tenkančių darbo sąnaudų pokyčiams ⁽⁷⁾.

7.3. EESRK pritaria, kad būsimam užimtumui, ekonomikos augimui ir ES konkurencingumui labai svarbi modernizacija, geresnis gebėjimų priderinimas prie darbo rinkos poreikių bei nuolatinės investicijos į **švietimą ir mokymą**, įskaitant skaitmeninius įgūdžius.

7.4. **Ilgalaikis nedarbas** dabar sudaro 50 % viso nedarbo. Būtina imtis skubių veiksmų šiai problemai spręsti pirmenybę teikiant užimtumo politikai. Daug dėmesio būtina skirti ir **jaunimo nedarbui** bei **nesimokantiems ir nedirbantiems jaunuoliams** (angl. NEET).

7.5. Svarbu tai, kad neseniai atlikta gebėjimų paklausos ir pasiūlos **neatitiktis** analizė rodo, kad tik mažiau kaip pusė įdarbinimo sunkumų kyla dėl tikro gebėjimų trūkumo, o beveik trečdalis sunkumų gali būti priskiriama nepatraukliam darbo užmokesčiui.

7.6. 2014 m. nustatytas didelis žmonių, kuriems **gresia skurdas arba atskirtis**, skaičius (28 ES valstybėse narėse jų yra 24,4 %, t. y. 122 mln. žmonių) ir pastarųjų metų tendencija kelia daug abejonių dėl vieno pagrindinių strategijos „Europa 2020“ tikslų įgyvendinimo.

7.7. **Moterims** ir toliau nepakankamai atstovaujama darbo rinkoje, nors jos patobulino savo įgūdžius ir jie formaliojo švietimo srityje geresni nei vyrų. Trumpesnė karjera ir mažesnis darbo užmokestis lėmė 40 % pensijų skirtumą. Komitetas apgailestauja, kad 2016 m. MAA neteikiama pasiūlymų šiuo klausimu. Jis taip pat pabrėžia, kad Komisija vis dar neparengė bendros strategijos dėl **lyčių lygybės** ir konkrečių priemonių, kuriomis būtų atsižvelgta į esamus politinius išipareigojimus ir organizuotos pilietinės visuomenės poreikius ⁽⁸⁾.

8. 2016 m. politiniai prioritetai

8.1. Lūkesčiai įveikti krizę vis dar neįgyvendinti.

8.2. Europos Sąjungoje labai skiriasi padėtis, susijusi su socialiniais ir ekonominiais aspektais, todėl būtina siekti didesnės valstybių narių konvergencijos įgyvendinant tikslus šioje srityje. Būtina gerinti investicijų ir vystymosi strategijų sinergiją valstybių narių ir Sąjungos ekonomikoje.

8.3. Atsižvelgdamas į 2016 m. politinius prioritetus, EESRK visų pirma išskiria du iš jų: investicijas ir užimtumą.

8.4. Neatidėliotinas poreikis atnaujinti investicijas

8.4.1. Investicijoms itin sumažėjus, iškilo neatidėliotinas poreikis pagerinti bendrą investicijų aplinką, siekiant paremti ekonomikos atsigavimą ir padidinti našumą bei augimo potencialą ⁽⁹⁾. EESRK savo ruožtu mano, kad reikia perorientuoti vadinamąją griežto taupymo politiką siekiant ją labiau priderinti prie augimo politikos.

8.4.2. **Daugiametės finansinės programos** priemonės (be kita ko, struktūriniai ir investicijų fondai) yra būtinos kovojant su krize ir toliau užtikrinant tvarų augimą, o siekiant sustiprinti transeuropinę transporto, telekomunikacijų ir energetikos tinklų infrastruktūrą ypač svarbu taikyti **Europos infrastruktūros tinklų priemonę**.

⁽⁷⁾ Žr. 5 išnašą.

⁽⁸⁾ Žr. Monserrat Mir, *Why is the Commission ignoring women?* („Kodėl Komisija ignoruoja moteris?“). <http://www.euractiv.com/sections/social-europe-jobs/why-commission-annoying-half-population-320379>

⁽⁹⁾ Žr. 1 išnašą.

8.4.3. **Investicijų plano Europai** – kuris yra žingsnis teisinga kryptimi ir turi būti papildytas kitomis priemonėmis – pradžia buvo sėkminga, nes, EIB duomenimis, 2015 m. iš viso paskatinta investicijų už 50 000 mln. EUR ir 71 000 MVĮ bei vidutinės kapitalizacijos įmonių gali pasinaudoti ESIF investicijų projektais. Siekiant, kad iki 2017 m. būtų investuota 315 000 mln. EUR, reikia:

- pritraukti kuo daugiau institucinių investuotojų (ES ir už jos ribų). Iki šiol tik devynios valstybės narės įsipareigojo skirti įnašų ir tarp jų nėra tų, kurioms labiausiai reikia modernizuoti savo ekonominę struktūrą,
- skleisti kuo daugiau informacijos apie finansavimo iš ESIF galimybes, nes kai kuriais atvejais viešosios institucijos ir privatūs investuotojai nepakankamai apie tai informuojami.

8.4.4. Daugiau nei pusė ESIF projektų susiję su energijos vartojimo efektyvumu, atsinaujinančiais energijos ištekliais ir inovacijomis. **Paryžiaus susitarimo** įgyvendinimas siekiant pereiti nuo iškastiniams ištekliais ir energijai imlios ekonomikos prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos ir nedidelio aplinkosauginio pėdsako kelia didžiulį iššūkį ES, kuri turi gerokai sumažinti išmetamą teršalų kiekį. Investicijos, skirtos pereiti prie kitų energijos išteklių, yra darbo vietų kūrimo ir ekonominio vystymosi šaltinis. Be to, jos yra vienas svarbiausių veiksnių siekiant sumažinti energijos kainas ir tai turės teigiamos socialinės ir ekonominės įtakos.

8.4.5. Komitetas sutinka, kad **realiosios ekonomikos finansavimas** itin pagerėjo, nors ir toliau pastebima skirtumų tarp valstybių narių. Vis dėlto ši problema didžiausią poveikį daro MVĮ, kurios itin priklauso nuo banko kredito. Pasitelkus kapitalo rinkų sąjungą – vieną svarbiausių ES iniciatyvų – visų pirma turi būti siekiama sudaryti MVĮ palankias sąlygas gauti finansavimą⁽¹⁰⁾.

8.4.6. **Investicijos į žmogiškąjį kapitalą.** EESRK apgailestauja dėl sumažėjusių su švietimu susijusių viešųjų išlaidų⁽¹¹⁾, nes siekiant išnaudoti savo ekonominį potencialą Europai būtina išsilavinusi ir kvalifikuota darbo jėga. Taikant reformos priemones turi būti teikiamas prioritetas ne tik žinių, gebėjimų ir kompetencijos lygio didinimui, bet ir vis didėjančio atotrūkio tarp menkai kvalifikuotų ir itin kvalifikuotų asmenų mažinimui.

8.5. Užimtumo, socialinės integracijos politikos ir tvaraus ekonomikos augimo skatinimas

8.5.1. **Novatoriški sektoriai** turi didelį darbo vietų kūrimo potencialą. Į juos orientuojama Europos politika rinkų integracijos ir ekonomikos modernizavimo srityse (skaitmeninė darbotvarkė, energijos vidaus rinka, audiovizualinio sektoriaus sistema, telekomunikacijų rinka).

8.5.2. **Stabilus užimtumas** yra būtina sąlyga norint užtikrinti ekonomikos atsigavimą, tačiau nustatytas didelis darbo rinkos susiskaidymas⁽¹²⁾. Poreikį prisitaikyti radikalčiai besikeičiančiame profesiniame pasaulyje reikia derinti su darbo saugumu, darbuotojo susitapatinimu su įmone ir jo gebėjimų stiprinimu.

8.5.3. EESRK jau yra pabrėžęs, kad sąvoka „**darbo rinkos lankstumo ir užimtumo garantijų pusiausvyra**“, kurią Komisija dar kartą aptarė 2016 m. metinėje augimo apžvalgoje, reiškia ne vienašališką ir neteisėtą darbuotojų teisių sumažinimą, o darbo teisės aktų projektus, darbo vietų apsaugos sistemas, taip pat kartu su socialiniais partneriais pritaikytą kolektyvinių derybų praktiką, – šia sąvoka siekiama užtikrinti optimalią lankstumo ir saugumo pusiausvyrą visiems darbo santykiams ir suteikti atitinkamą saugumą pagal įvairias sutartis dirbantiems darbuotojams, siekiant spręsti su susiskaldžiusiomis darbo rinkomis susijusius klausimus⁽¹³⁾.

⁽¹⁰⁾ Žr. <http://www.savings-banks.com/press/positions/Pages/Common-position-on-Capital-Markets-Union-.aspx>

⁽¹¹⁾ COM(2015) 700 final.

⁽¹²⁾ Žr. 11 išnašą.

⁽¹³⁾ OL C 211, 2008 8 19, p. 48.

8.5.4. EESRK teigiamai vertina:

- euro grupės sprendimą įvertinti **darbo jėgai tenkančią mokesčių naštą**, siekiant paskatinti investicijas ir darbo vietų kūrimą⁽¹⁴⁾, ir pabrėžia, kad esminis veiksnys siekiant tvaresnės Europos ekonomikos yra aplinkosaugos mokesčių sistemos, ypač užtikrinant, kad už mažataršę ir kuo mažesnę pėdsaką paliekančią veiklą būtų atlyginama, palyginti su ištekliais ir energijai imlia veikla,
- pasiūlymus, kuriais siekiama **gerinti produktų ir paslaugų rinkų padėtį, taip pat verslo aplinką**, ypač pasiūlymus dėl mažmeninės prekybos,
- su **viešaisiais pirkimais** susijusius pasiūlymus (viešieji pirkimai sudaro 19 % Europos Sąjungos BVP), t. y. pasiūlymus didinti skaidrumą ir administravimo veiksmingumą, rengti daugiau elektroninių viešųjų pirkimų ir kovoti su korupcija.

8.5.5. Komitetas remia perėjimą prie žaliosios ekonomikos⁽¹⁵⁾; jis palankiai vertina žiedinės ekonomikos principo taikymą ir šiuo metu svarsto 2015 m. gruodžio mėn. Europos Komisijos paskelbto teisės aktų rinkinio privalumus ir trūkumus.

8.5.6. EESRK pabrėžia svarbų vaidmenį, kurį turėtų atlikti Europos semestras ir metinė augimo apžvalga užtikrinant darnaus vystymosi politikos stebėseną. Pastaraisiais metais į metinę augimo apžvalgą bei konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas Komisija buvo pradėjusi įtraukti taip pat ir aplinkos klausimus. Komitetas apgailestauja, kad susidaro išpūdis, jog dabartinėje metinėje augimo apžvalgoje Komisija atsisakė šio metodo („Europos semestro žalinimas“), ir ragina ją Europos semestre vėl svarstyti perėjimą prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ir žiedinės ekonomikos, kaip esminį veiksnių siekiant ilgalaikio ekonomikos klestėjimo, konkurencingumo ir atsparumo.

9. Kitos priemonės

9.1. Atsakinga fiskalinė politika

9.1.1. Pastaraisiais metais ES ir valstybės narės pagal **Stabilumo ir augimo pakta** priėmė išsamų dokumentų rinkinį (susijusių, be kita ko, su bankų sąjunga ir struktūrinių reformomis). Atitinkamai buvo siekiama pažangos koreguojant makroekonominį disbalansą. Kadangi infliacija labai maža (2015 m. ji siekė 0 %, o 2017 m. prognozuojama 1,7 %), valdžios sektoriaus deficitas labai sumažėjo (šiuo metu jis sudaro 2,5 % BVP, ir prognozuojama, kad 2017 m. sudarys 1,6 % BVP⁽¹⁶⁾). Taikant priemones, kuriomis siekiama sumažinti susikaupusias dideles skolas – valdžios sektoriaus skolą (sudarančią 86,8 % BVP) ir privačiojo sektoriaus skolą (namų ūkių skolos siekia 57,9 %, ne finansų bendrovių – 79,5 %), ribojamos investicijos ir vartojimas.

9.1.2. **Mokesčių sistemos veiksmingumo ir teisingumo didinimas.** EESRK pritaria tam, kad būtų panaikintas nepagrįstas **įsiskolinimui palankus mokestinis iškraipymas** (angl. *debt bias*), kaip rekomenduojama Tarptautinio valiutos fondo (TVF) ataskaitose. Tai padės gauti bankų paskoloms alternatyvų finansavimą, ypač kapitalo rinkose.

9.1.3. EESRK vertina Komisijos iniciatyvas dėl ekonominės veiklos vykdymo vietos, taip pat su mokesčių skaidrumu susijusių dokumentų rinkinį. ES ir nacionalinės institucijos turi imtis platesnio masto koordinuotų veiksmų, kad būtų panaikinti mokesčių rojai ir kovojama su **agresyviu mokesčių planavimu, sukčiavimu ir mokesčių slėpimu** – veiksniais, dėl kurių ES patiria milijardu eurų įvertintų nuostolių⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁴⁾ Euro grupės deklaracija dėl struktūrinių reformų darbotvarkės. Teminės diskusijos apie ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą. Darbo jėgai tenkančios mokesčių naštos lyginamoji analizė, Nr. 638/15, 2015 m. rugėjo 12 d.

⁽¹⁵⁾ OL C 230, 2015 7 14, p. 99.

⁽¹⁶⁾ Žr. 4 išnašą.

⁽¹⁷⁾ http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/tax_fraud_evasion/missing-part_en.htm

9.2. Demografiniai pokyčiai ir jų padariniai pensijų ir sveikatos priežiūros sistemoms

9.2.1. ES valstybės narės įvedė priemones, susijusias su **valstybinio socialinio draudimo pensijų** sistemomis ir skirtas, viena vertus, socialiniams krizės padariniams švelninti, kita vertus, ilgalaikiam gyvybingumui didinti. Šios priemonės, be kita ko, apėmė griežto taupymo priemones, kaip antai senatvės pensijos amžiaus ilginimą ir glaudžias įmokų ir išmokų sąsajas. Kaip Komitetas yra nurodęs ⁽¹⁸⁾, privačios pensijų sistemos atlieka svarbią socialinę funkciją, tačiau neturi būti laikomos grynai finansinėmis priemonėmis.

9.2.2. Komitetas sutinka, kad reikia nustatyti tvarų **sveikatos priežiūros sistemų** finansavimo pagrindą. Siekiant didesnės Sąjungos piliečių gerovės, šios sistemos turi būti pagrįstos tokiais Europos socialiniais principais ir vertybėmis kaip universalumas, prieinamumas, teisingumas ir solidarumas ⁽¹⁹⁾.

9.3. Pabėgėliai ir prieglobsčio prašytojai

9.3.1. Siekiant būtino socialinio sutarimo visoje Europoje labai svarbu visapusiškai užtikrinti vienodą požiūrį į piliečius ir pabėgėlius Europoje ir garantuoti jų socialines teises, daugiausia dėmesio skiriant pažeidžiamiausiems asmenims. Siekiant padėti pabėgėliams iš naujo kurti savo gyvenimus ir kartu kuo labiau sumažinti galimų konfliktų su vietos gyventojais bei išvengti didesnių išlaidų ateityje, svarbu užtikrinti ankstyvas investicijas, skirtas pabėgėlių integracijai į visuomenę ir darbo rinką.

9.3.2. EESRK tikisi, kad krizinis perkėlimo mechanizmas padės ES, remiantis bendru sutarimu, pereiti prie pakankamai patikimos ir lanksčios sistemos, skirtos įvairių rūšių migracijos problemoms spręsti.

9.3.3. Europos Komisija ir kitos ES institucijos turi aktyviai remti valstybių narių Vyriausybes, kad sudarytų tinkamas sąlygas ir suteiktų galimybių integruoti perkeltus prieglobsčio prašytojus. Be to, reikia paaiškinti, kad valstybių narių išlaidos prieglobsčio prašytojų ar pabėgėlių priėmimui ir integracijai nėra ilgalaikės arba struktūrinės išlaidos, todėl jos negali būti įtrauktos į struktūrinio biudžeto deficito skaičiavimus.

9.3.4. EESRK patvirtina, kad Šengeno susitarimas yra vienas iš pagrindinių ES struktūros ramsčių ⁽²⁰⁾.

9.4. Pilietinės visuomenės įtraukimas

9.4.1. EESRK mano, kad būtinas **pilietinės visuomenės dalyvavimas** socialinėje ir ekonominėje politikoje, kaip didesnio veiksmingumo sąlyga.

9.4.2. **Nacionalinės reformų programos** (NRP) turi būti aptariamose diskusijų forumuose, visų pirma ekonomikos ir socialinių reikalų tarybose. Vis dėlto kai kuriose valstybėse narėse toks dalyvavimas nėra užtikrinamas.

9.4.3. Jeigu nacionalinės konkurencingumo valdybos bus įsteigtos, kaip rekomenduoja Komisija, jų veikla turi būti visiškai suderinama su laisvomis kolektyvinėmis derybomis ir socialinių partnerių dalyvavimo bei dialogo mechanizmais, taikomais kiekvienoje valstybėje narėje. Atitinkama EESRK nuomonė bus priimta 2016 m. kovo mėn.

9.5. Demokratinis teisėtumas

9.5.1. Kadangi trūksta demokratijos, prarandamas pasitikėjimas Europos idealu. Komitetas pabrėžia, kad būtina atgauti piliečių pasitikėjimą ir atkurti socialinės Europos viziją, – dėl to sustiprės ir bus apsaugotas socialinis Europos sistemos teisėtumas.

9.5.2. Europos Sąjungos socialinis teisėtumas tiek teoriškai, tiek praktiškai tikrai nėra pakankamas. Toliau nesutariama dėl Sąjungos demokratijos trūkumo, taip pat termino „demokratijos trūkumas“ semantinė reikšmė tapo platesnė – kalbama apie teisingumo trūkumą ir teisėtumo trūkumą. Būtina stiprinti socialinio teisingumo principus, kuriais pagrįsta Europos Sąjungos sistema, ir socialinę Europą, kuri siekia kovoti su socialine atskirtimi ir išlaikyti solidarumą.

Bruselis, 2016 m. vasario 17 d.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Georges DASSIS

⁽¹⁸⁾ OL C 451, 2014 12 16, p. 106.

⁽¹⁹⁾ OL C 242, 2015 7 23, p. 48.

⁽²⁰⁾ Žr. EESRK: FRONTEX (OL C 44, 2011 2 11, p. 162); Migracija (OL C 248, 2011 8 25, p. 135); Kuriame atvirą ir saugią Europą (OL C 451, 2014 12 16, p. 96); 2015 m. gruodžio 10 d. rezoliucija (OL C 71, 2016 2 24, p. 1).

PRIEDAS

Toliau pateikiamas pakomitečio nuomonės punktas, kuris buvo pakeistas asamblėjoje priimtu pakeitimu, už kurį balsus atidavė ne mažiau nei ketvirtadalis balsavusių narių (Darbo tvarkos taisyklių 54 straipsnio 4 dalis):

9.4.3 punktas

Jeigu nacionalinės konkurencingumo valdybos turės būti įsteigtos, kaip rekomenduoja Komisija, jų veikla turi būti visiškai suderinama su laisvomis kolektyvinėmis derybomis ir socialinių partnerių dalyvavimo bei dialogo mechanizmais, taikomais kiekvienoje valstybėje narėje. Atitinkama EESRK nuomonė bus priimta 2016 m. kovo mėn.

Balsavimo rezultatai

Už 103

Prieš 54

Susilaikė 10
